

12. Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета. 1911. № 32. Пятниця. 7 октября. С. 492, 459.

13. Українське життє. З життя «Просвіт». Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета. 1911. № 35. Пятниця. 28 октября. С. 539.

14. Українське життє. На памятник Т. Шевченкові. Українське життє. Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета. 1911. № 42. Пятниця. 23 декабря. С. 652.

15. Українське життє. З життя українських «Просвіт» // Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета для селян і робітників. 1912. № 1. Пятниця. 6 января. С. 2.

16. Українське життє. Діяльність українських товариств. Миколаївська «Просвіта» // Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета для селян і робітників 1912. № 3. Пятниця. 20 января. С. 27.

17. Українське життє. На памятник Т. Шевченкови // Засів (Київ). Українська тижнева народня ілюстрована газета для селян і робітників 1912. № 4. Пятниця. 27 января. С. 35.

18. Там само. № 7. Пятниця. 17 февраля. С. 59.

19. Там само. № 15. Пятниця. 20 апреля. С. 137, 138.

Корінчук Олександр
(м. Миколаїв)

КЕРАМІКА В ПІЗНЬОСКІФСЬКІЙ АРХЕОЛОГІЧНІЙ КУЛЬТУРІ НИЖНЬОГО ПОДНІПРОВ'Я

Питання походження кераміки в поселеннях пізньоскіфської археологічної культури нижнього Подніпров'я з III століття до н. е. до III століття н. е. є дуже важливим та актуальним для визначення зав'язків між «варварським світом» та античним світом. Хоча це є важливим чинником для визначення торговельних та культурних зав'язків, цим дослідженням займалися доволі мало.

Пізньоскіфська археологічна культура Нижнього Подніпров'я. Цей період охоплює час з III століття до н. е. до III століття н. е., характеризуючись значними змінами в соціальному устрої, економіці та культурному житті скіфських племен, які населяли цю територію. [1, с. 476]. Розташовані на південних рубежах сучасної України, пізньоскіфські поселення відігравали важливу роль у взаємодії між степовими кочівниками та грецькими колоністами, які заснували міста-держави вздовж берегів Чорного моря. Вони представляють собою важливий об'єкт для вивчення міжкультурної взаємодії та технологічних інновацій давніх часів. Одним з ключових елементів матеріальної культури скіфів була кераміка, яка не лише виконувала практичну роль у повсякденному житті, але й слугувала важливим індикатором соціальних, економічних та культурних процесів [1, с. 477]. Питання походження кераміки у цій культурі залишається предметом

активних досліджень і дискусій серед археологів та істориків. Мистецтво і ремесла: Пізньоскіфське мистецтво та ремесла відзначалися високим рівнем майстерності, особливо у виготовленні золотих прикрас, бронзових статуеток та керамічних виробів. [1, с. 478] Археологічні знахідки свідчать про те, що скіфські майстри володіли унікальними техніками обробки металів та кераміки, що дозволяло створювати предмети не тільки побутового вжитку, але й високохудожні вироби. Поселення та архітектура: Археологічні дослідження пізньоскіфських поселень в Нижньому Подніпров'ї виявили рештки оборонних споруд, житлових будівель та храмів. Ці знахідки підтверджують, що скіфи не тільки вели кочівницький спосіб життя, але й зводили стаціонарні поселення, особливо у стратегічно важливих торгових та культурних центрах. Поховальні звичаї пізньоскіфської культури відображають її вірування та соціальну структуру [1, с. 479]. Величні кургани, які слугували місцями поховань вельмож та воїнів, містять багаті погребальні комплекси зі зброєю, прикрасами та предметами побуту, що свідчить про високий статус померлих у скіфському суспільстві. [1, с. 480]

В пізньоскіфській археологічній культурі Нижнього Подніпров'я існувало кілька видів кераміки, кожен з яких відображав різні аспекти соціального життя, економічних зв'язків, культурних впливів та технологічних досягнень того часу. [1, с. 483]

До найбільш поширених видів кераміки в цьому регіоні належали:

Червонолакова кераміка (*terra sigillata*): Цей вид кераміки також був імпортований і цінувався за високу якість та естетичну привабливість. Червонолакова кераміка використовувалась не лише для повсякденних потреб, але й у ритуальних цілях. [2, с. 248]

Червонолакова кераміка відома також як *terra sigillata* є одним з найхарактерніших видів римської кераміки, що поширилася в античному світі з II століття до н.е. до III століття н.е. Виготовлена з високоякісної глини, що має гладку, майже дзеркальну червону або оранжеву поверхню, червонолакова кераміка вражає своєю естетикою та технологічним досконалістю. [2, с. 250]

Значення червонолакової кераміки:

Культурний обмін: Присутність червонолакової кераміки в пізньоскіфських поселеннях та похованнях свідчить про активні культурні та торговельні зв'язки між Римською імперією та скіфськими територіями. Цей тип кераміки часто використовувався у побуті та для ритуальних цілей, демонструючи прийняття певних аспектів римської культури місцевим населенням. [2, с. 251]

Соціальний статус: Червонолакова кераміка в похованнях могла служити індикатором високого соціального статусу померлого, оскільки такі предмети були дорогими та вважалися предметами розкоші.

Технологічне мистецтво: Виготовлення червонолакової кераміки вимагало високого рівня майстерності та розуміння технологічних процесів. Поверхня кераміки покривалася спеціальним складом, що надавало їй характерний блиск та гладкість. [2, с. 251]

Приклади червонолакової кераміки в пізньоскіфських контекстах можуть зустрічатися різноманітні предмети з червонолакової кераміки, зокрема:

Посуд для їжі та пиття: тарелі, чаші, кубки, які могли використовуватися як у повсякденному житті, так і під час спеціальних обрядів або трапез.

Ритуальні предмети: Деякі форми червонолакової кераміки могли мати символічне значення та використовуватися в ритуальних практиках, що вказує на змішання релігійних та культурних традицій. [2, с.252]

Присутність червонолакової кераміки в пізньоскіфських контекстах не лише підкреслює зв'язки між Скіфією та Римською імперією, але й відображає глибоку інтеграцію елементів римської культури у побутове та ритуальне життя скіфів. Водночас це демонструє адаптацію імпортованих традицій до локальних умов і потреб, що свідчить про складність культурних процесів в античному світі.

Роль у дослідженнях: Дослідження червонолакової кераміки в археологічних контекстах пізньоскіфської культури має значне наукове значення, дозволяючи: Визначати хронологічні межі окремих археологічних шарів, зважаючи на те, що виробництво та поширення червонолакової кераміки має добре документовані періоди в історії Римської імперії. [2, с. 267] Реконструювати торговельні маршрути між Римом і регіонами на території сучасної України, аналізуючи походження та розповсюдження червонолакової кераміки. Досліджувати культурні взаємодії між античними цивілізаціями та місцевими народами, виявляючи аспекти культурної асиміляції та обміну. [2, с. 268]

Заключення:

Вивчення червонолакової кераміки в контекстах пізньоскіфської культури відкриває нові перспективи для розуміння культурних процесів античного світу. Ці предмети не просто відображають естетичні смаки чи технологічні досягнення того часу, але й слугують мостами між культурами, що з'єднували різні цивілізації через торговельні, соціальні та культурні зв'язки. Римська червонолакова кераміка у скіфському середовищі є свідченням цих глибоких інтеракцій, залишаючи після себе відчутний слід у археологічній спадщині та історії регіону.

Література

1. Симоненко А.В. 2016. О происхождении позднескифской культуры Нижнего Днепра. В: Немченко І.В. (ред.). Стародавнє Причорномор'я. XI. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова, с. 476-483.
2. Симоненко О.В., Сікоза Д.М., Дзনেладзе О.С. 2016. Дослідження пізньоскіфських пам'яток на Херсонщині. Археологічні дослідження в Україні 2014 року. Київ: ІА НАНУ, с. 245-346.